

(i) Printed Pages: 7 Roll No.

(ii) Questions : 9 Sub. Code :

3	2	2	0
---	---	---	---

Exam. Code :

0	3	8	4
---	---	---	---

Master of Arts (Public Administration) 2nd Semester
1059

PUBLIC POLICY AND ADMINISTRATION

Paper : III (In all Mediums)

Time Allowed : Three Hours] [Maximum Marks : 80

Note :— (1) Attempt five questions in all. Question No. I is compulsory and carries **20** marks.

(2) Attempt other **four** selecting **one** question from each unit. Each question carries **15** marks.

I. Attempt any **ten questions in about **25-30** words each :**

- (a) Define Public Policy.
- (b) Explain about Policy Transfer.
- (c) Mention merits of the Rationalist model of Public Policy analysis.
- (d) What is Distributive Policy ?
- (e) What is the legal landscape surrounding the Public Policy ?
- (f) What is importance of studying Public Policy ?
- (g) What is role of political parties in public policy making ?

- (h) How international agencies have influence on policy making in India ?
- (i) Explain the role of NGO's in policy implementation.
- (j) What is role of NITI Aayog in public policy formulation ?
- (k) What is Policy Cycle ?
- (l) Mention problems in policy monitoring in India.
- (m) Enumerate the Criteria of Public Policy evaluation in India.
- (n) What is role of Parliamentary departmental committees in policy evaluation ?
- (o) Recommend four measures to improve public policy evaluation in India. 10×2=20

UNIT—I

- II. Examine the changing nature and scope of Public Policy in era of globalization. 15
- III. Critically examine the Incremental model of Policy Analysis. 15

UNIT-II

- IV. Analyze the political constraints in public policy making in India. 15
- V. How do interest groups, mass-media and civil society influence public policy in India ? Illustrate with examples. 15

UNIT—III

- VI. What is role of Bureaucracy in Public Policy implementation ? 15
- VII. Discuss Major issues and problems in Public Policy implementation. 15

UNIT—IV

- VIII. Define Policy evaluation. Discuss various approaches of public policy evaluation. 15
- IX. What might be the unintended positive and negative consequences of the policy ? 15

(हिन्दी माध्यम)

- नोट :- (1) कुल पाँच प्रश्न करें। प्रश्न संख्या I अनिवार्य है और इसके 20 अंक हैं।
- (2) प्रत्येक यूनिट से एक प्रश्न का चयन करते हुए अन्य चार प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न के 15 अंक हैं।
- I. कोई 10 प्रश्न प्रत्येक लगभग 25-30 शब्दों में करें :-
- (क) सार्वजनिक नीति को परिभाषित करें।
 - (ख) पॉलिसी ट्रांसफर के बारे में व्याख्या करें।
 - (ग) सार्वजनिक नीति विश्लेषण के तर्कवादी मॉडल के गुणों का उल्लेख करें।
 - (घ) वितरण नीति क्या है ?
 - (ङ) सार्वजनिक नीति के आसपास का कानूनी परिदृश्य क्या है ?

- (च) सार्वजनिक नीति के अध्ययन का क्या महत्व है ?
- (छ) सार्वजनिक नीति बनाने में राजनीतिक दलों की क्या भूमिका है ?
- (ज) भारत में नीति बनाने पर अंतरराष्ट्रीय एजेंसियों का क्या प्रभाव है ?
- (झ) नीति कार्यान्वयन में एनजीओ की भूमिका की व्याख्या कीजिए।
- (ञ) सार्वजनिक नीति निर्माण में नीति आयोग (NITI Aayog) की क्या भूमिका है ?
- (ट) पॉलिसी साइकिल क्या है ?
- (ठ) भारत में नीति निगरानी में समस्याओं का उल्लेख करें।
- (ड) भारत में सार्वजनिक नीति मूल्यांकन के मानदंड की गणना करें।
- (ढ) नीति मूल्यांकन में संसदीय विभागीय समितियों की क्या भूमिका है ?
- (ण) भारत में सार्वजनिक नीति मूल्यांकन में सुधार के लिए चार उपायों की सिफारिश करें।

10×2=20

यूनिट-I

- II. वैश्वीकरण के युग में सार्वजनिक नीति की बदलती प्रकृति और विषय क्षेत्र का परीक्षण करें। 15
- III. नीति विश्लेषण के वृद्धिशील मॉडल का आलोचनात्मक परीक्षण करें। 15

यूनिट-II

- IV. भारत में सार्वजनिक नीति निर्माण में राजनीतिक बाधाओं का विश्लेषण करें। 15
- V. भारत में रुचि समूह, जन-मीडिया और नागरिक समाज सार्वजनिक नीति को प्रभावित कैसे करते हैं ? उदाहरणों सहित स्पष्ट करें। 15

ਯੂਨਿਟ-III

VI. ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਕਾਰਿਆਨਵਧਨ ਮੇਂ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਥਾ ਹੈ ?
15

VII. ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਕਾਰਿਆਨਵਧਨ ਮੇਂ ਪ੍ਰਮੁਖ ਸੁਫ਼ੇਂ ਔਰ ਸਮਸਥਾਔਂ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੇਂ।
15

ਯੂਨਿਟ-IV

VIII. ਨੀਤੀ ਸੂਲ੍ਯਾਂਕਨ ਕੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੇਂ। ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਨੀਤੀ ਸੂਲ੍ਯਾਂਕਨ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੇਂ।
15

IX. ਪੌਲਿਸੀ ਦੇ ਅਨਪੇਸ਼ਿਤ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਔਰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕਥਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੈ ?
15

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :— (1) ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ I ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ 20 ਅੰਕ ਹਨ।

(2) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹੋਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 15 ਅੰਕ ਹਨ।

I. ਕੋਈ ਦਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਰੇਕ ਲਗਭਗ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋ :

(ੳ) ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

(ਅ) ਪਾਲਿਸੀ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਬਾਰੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

(ੲ) ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਮਾਡਲ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ।

(ਸ) ਵੰਡ ਨੀਤੀ ਕੀ ਹੈ ?

(ਹ) ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਿਦ੍ਰਿਸ਼ ਕੀ ਹਨ ?

(ਕ) ਜਨਤਕ ਪਾਲਿਸੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਕੀ ਹੈ ?

- (ਖ) ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਲਾਂ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ?
- (ਗ) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ?
- (ਘ) ਨੀਤੀ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- (ਙ) ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ?
- (ਚ) ਪਾਲਿਸੀ ਸਾਈਕਲ ਕੀ ਹੈ ?
- (ਛ) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿੱਚ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ।
- (ਜ) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ।
- (ਝ) ਨੀਤੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਭਾਗੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ?
- (ਵ) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਚਾਰ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰੋ। 10×2=20

ਯੂਨਿਟ-I

- II. ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੀ ਬਦਲਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ-ਖੇਤਰ ਦਾ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ। 15
- III. ਨੀਤੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਵਾਧਾਸ਼ੀਲ ਮਾਡਲ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-II

- IV. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। 15
- V. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰੁਚੀ ਸਮੂਹ, ਜਨ-ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਸਮਾਜ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-III

- VI. ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ? 15
- VII. ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-IV

- VIII. ਨੀਤੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15
- IX. ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਣਪੇਖਿਤ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨਤੀਜੇ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ? 15